

— Forrige Gang, da denne Sag var for, meente jeg, at man istedetfor 20 Aar skulde vælge 10 Aar, fordi jeg ansaae det mere passende til den nærværende Tid. Nu er jeg derimod af den Formening, at man aldeles ikke skal vælge noget som helst Aarmaal, thi dette er i høieste Grad et farligt Princip, det er en Belønning for de Familier, der have ladet Fæsternerne sidde for store Afgifter, og en Straf for dem, der have ladet dem sidde for smaa, det er, som om Regjeringen vilde sige til dem: I, som have, og I, hvis Forfædre have maaffet i hundrede Aar ladet Eders Fæstere sidde for smaa Afgifter, I skulle have en ringe Capital ud deraf; men derimod I, som have, og I, hvis Forfædre have bestandigt taget det Øverste af Fæstegodsset, I skulle belønnes og I skulle have et meget stort Minimum. Dersom, mine Herrer! dette Argument, hentet fra Jordrotternes Side ikke skulde finde noget Indpas hos Dem, saa vil jeg fremstille Sagen fra en anden Side. Jeg veed ikke, om de ærede Herrer i Thinget med mig ere enige i, at, naar alle de øvrige Forhold ere lige, da have de Fæstebønder det bedst, som sidde for de ringeste Afgifter (Ja!). Nu vel, saa have de Herrer allerede iforveien indrømmet mig, hvad jeg vil sige; de Fæstebønder altsaa, som have fleest Penge, fordi de have sidde for ringe Afgifter, de komme lettest til at afløse deres Gods; men de derimod, som have ringere Formue, fordi de sidde for høie Afgifter, for dem blive Kjøbesummen endnu langt høiere, og de komme tildeels ude af Stand til at kjøbe deres Gaarde; der er desuden mange Bestidere (og det er det 3die Argument, jeg har imod at regne efter et vist Aaremaal), som frygte for, at slige Bestemmelser efterhaanden skulle blive til en tvingende Lov. Disse gjøre sig nu maaffet af Frygt for dette Minimum al Umage for at forhøje Indfæstningerne o. s. v., for at det rigtigt skal kunne kløbe i Beregningen efter de 20 Aar og for at Minimum skulde kunne angives saa stort som muligt; jeg troer altsaa, at det er et særdeles daarligt Princip, som vi her admittere. Man har her, som jeg troer, temmelig vilkaarligt gjort et Brud paa de fideicommissariske Familiers Ret; der vil vist Mange nære Frygt for Fremtiden. Lør jeg ikke paa

disse Familiers Vegne spørge det ærede Thing, hvori og hvor de skulle søge Garantie for, at man ikke ydermere bryder denne Eiendom istykker. Nu herefter er jo Fæstegodsset at betragte som Handelsvare; naar nu, mine Herrer! for at bruge et Handelsudtryk, Pengene skulde blive knappe og Omsætningen slau, saa at Ingen vilde gjøre meer i Handelen med Fæstegods, skulde det saa ikke falde Regjeringen ind at give Lehnbesidderen nogle smaa Puf, for at han skulde sælge for yderligere billig Ppris og saaledes tage mere og mere af Capitalen, indtil, naar engang den sidste Bondgaard blev solgt fra det sidste Lehn, Lehnscapitalen saa var aldeles forsvunden. Jeg veed ikke, om det er tilladt her ved den 3die Behandling af denne Sag at yttre mig om, hvorledes jeg troede, at saadan Overgang af Lehnsgods eller Fideicommissgods til Selveiendom kunde blive. (Flere Stemmer: Jo! Jo!)

Man har her, idet man skulde løfte en Byrde, som man maaffet ikke har troet var tung nok, gjort den tungere ved at sammenblande to Ting, der aldeles ikke høre sammen; det er nemlig Opøsningen af de fideicommissariske Baand og Omsorgen for Fæsternerne. Jeg troer, at disse to Ting høre til to ganske forskellige Poster; efter min Mening burde man handle saaledes, at man f. Ex. besalede alle Fideicommissbesidderne inden Udlobet af næste Aar til Justitsministeriet at indgive en noiagtig Forklaring over Alt hvad Bøndergodsset var værd, eller, hvis man nødvendigt vilde have Aaremaalet lagt til Basis, da hvor meget dette havde indbragt i de sidste 20 eller 10 Aar. Dernæst skal — og det kan sies lige strax ved Anordningens Udstedelse — Fideicommissariernes Familier indskræves med Aar og Dags Barfel til at møde og paavise, hvad Urigtighed de maatte finde i disse Angivelser, og naar Dommeren have paakjendt disse, da var Godsset saaledes frit og uunderkastet enhver Forandring og enhver Bestemmelse, som alt øvrigt Gods her i Landet; men den saaledes udregnede Værdi i Penge tilhørte Familien udeelt. Men vil man, for ikke at forlange Tiden, have, at det ikke skal gaae til Dommeren, saa kunde man istedet derfor bestemme, at Justitsministeren skulde afgjøre Sa-